

בבית המשפט העליון בירושלים
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 4889/24
בג"צ 5221/24
בג"צ 6040/24

התנועה למען איכות השלטון בישראל
פורום חומת מגן לישראל
ע"י ב"כ עוה"ד אליעד שרגא ו/או תומר נאור ואח'
מר'י יפו 208, ירושלים, ת.ד. 31348, 9131301
דוא"ל: office@magg.org.il

העותרים בבג"צ 4889/24

הילה שי ו-13 אח'
דרכנו – יוצאים לפעולה (חל"צ), ח.פ. 513408625
כולם ע"י ב"כ עוה"ד גלעד ברנע, מ.ר. 16611
מר'י קומפרט 11/21, תל אביב-יפו, 6684927
טל': 03-6135135 ; פקס: 03-6135135
דוא"ל: gilad_b@netvision.net.il

העותרים בבג"צ 5221/24

עמותת זולת לשוויון וזכויות אדם ואחרים
כולם באמצעות ב"כ עוה"ד דפנה הולץ-לכנר מ.ר. 16001
ו/או קמילה אביגיל מיכמן מ.ר. 84497
ממשרד דפנה הולץ לכנר ושות', עורכי דין
מגדל המוזאון, רח' ברקוביץ' 4, תל אביב יפו
טל': 077-2040881 ; פקס: 077-2040882
דוא"ל: Lechner@publiclaw.co.il

העותרים בבג"צ 6040/24

- נ ג ד -

1. ממשלת ישראל
2. ראש ממשלת ישראל - ח"כ בנימין נתניהו
3. שר המשפטים - ח"כ יריב לוין
- כולם באמצעות עו"ד מיכאל ראבילו ואחרים
מהגן הטכנולוגי, מלחה, מנחת בנין מס' 1 ירושלים
טל' 02-6490649, פקס: 02-6490659
4. היועצת המשפטית לממשלה - הגב' גלי בהרב מיארה
באמצעות פרקליטות המדינה,
רח' סלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 073-3925511 ; פקס: 02-6467001

המשיבים

תגובת העותרים בבג"צ 6040/24 להודעת העדכון ולבקשה מטעם המשיבים 1-3

בהתאם להחלטת כב' הש' מינץ מיום 11.2.25, מתכבדים העותרים בבג"צ 6040/24 להגיש בזאת את תגובתם להודעת העדכון ולבקשה שהגישו המשיבים 1-3 לבית המשפט הנכבד ביום 11.2.25, כדלקמן:

א. בפתח הדברים – "הודעת העדכון" אינה מקיימת את המינימום הדרוש לשם בחינת שיקול

הדעת השלטוני

1. ראשית נקדים ונאמר כי הודעת העדכון הינה לאקונית ביותר ואין בה כדי לשקף כלל וכלל את הליך הפעלת שיקול הדעת השלטוני ואת פירוט השיקולים והנימוקים שהובילו לקבלת החלטת המשיבה 1. זאת כאשר בפנינו החלטה לדחות את הדיון בסוגיית הדחופה והרת הגורל עבור כלל אזרחי מדינת ישראל, היא סוגיית הצורך בהקמת וועדת חקירה ממלכתית. החלטת המשיבים בדבר דחיית הדיון ב-90 ימים נוספים מנוגדת להוראתה המפורשת של היועצת המשפטית לממשלה, אשר קבעה כבר לפני שמונה חודשים כי מתחייב להורות על הקמת הוועדה לאלתר וללא כל דיחוי נוסף, וכן היא נגועה בפגמים רבים נוספים, כפי שיפורט בתגובה זו באופן המחייב את בטלותה.

2. יתרה מזאת, ההחלטה בדבר דחיית הדיון בנושא ב-90 יום מהווה בפועל הפרה וחתימה בוטה של המשיבים נגד ההחלטה השיפוטית המפורשת מיום 11.12.24 בעתירה דנן, אשר הורתה למשיבים 1-3 כי עליהם לדון ולהחליט בנושא בתוך 60 יום. המשיבים 1-3 עשו דין לעצמם ולמעשה שינו החלטה שיפוטית מפורשת של בית משפט נכבד זה באופן שהדיון יתקיים בתוך 150 יום במקום בתוך 60 יום.

3. זאת ועוד, במסגרת הודעת העדכון הלאקונית ציינו המשיבים כי "התקיים בממשלה דיון מעמיק במשך כשלוש וחצי שעות בהשתתפות ראש הממשלה", הא ותו לא. העותרים יטענו כי **מתחייב היה כי המשיבים יתכבדו לפרט בפני בית משפט נכבד זה אודות תוכנו של הדיון**, לא כל שכן כאשר הם מקפידים לציין מפורשות כי התקיים דיון מעמיק משך שעות כה רבות.

בעניין זה יצוין, כי בשל הימנעות המשיבים ממסירת המידע הרלוונטי הדרוש לעניין, נאלצו העותרים לעשות שימוש במידע שפורסם בתקשורת ופרטיו מובאים במסגרת תגובה זו.

4. בניגוד למצג שווא אותו מנסים המשיבים 1-3 לייצר בפני בית המשפט הנכבד כאילו התקיים דיון מעמיק, רציני וענייני בקשר לסוגיית הקמת הוועדה, על פי הפרסומים בתקשורת ראש הממשלה נטש את הדיון באיבו ועימו נטשו גם שרים וחברי ממשלה נוספים, בהם נמנים אורית סטרוק, עמיחי שיקלי, יואב קיש, חיים כץ, ישראל כ"ץ, ניר ברקת, מאי גולן, מיקי זוהר עוד¹. לא זו אף זו, בהחלטה שצורפה כנספח 1 להודעת העדכון מטעם המשיבים, (אשר הוגדרה על ידי ב"כ המשיבים 1-3 כ"פרוטוקול" על אף שאין הוא משקף דבר מתכני הדיון), לא צוין מהו מניין הקולות בהצבעה שהתקיימה בסוגיה. אמנם המילים "מניין קולות" מופיעות בהחלטה, אולם הן נותרו מיותרות.

5. בכדי שבפני בית המשפט הנכבד יימצאו הכלים כדי לבחון את שיקול דעת המשיבים 1-3 בהחלטה רבת החשיבות שבפנינו, נדרש היה כי יפורטו הדעות השונות שנשמעו במהלך הדיון המעמיק, השיקולים שעמדו לנגד הרשות השלטונית טרם קבלת החלטתה, המשקל שניתן לכל אחד משיקולים אלו, האם נשקלו כלל השיקולים הצריכים לעניין, האם נשמעו דעות נוגדות בהתייחס לסוגיית הצורך הדחוף בהקמת וועדת חקירה ממלכתית. ככל שנשמעו דעות נוגדות, כאמור, אלו שיקולים נשקלו בעד ונגד הקמתה של וועדת החקירה הממלכתית, באיזה אופן נבחנו הדברים, האם ההחלטה לדחות את הדיון בנושא ב-90 יום התקבלה פה אחד או שמא היו דעות רוב ומיעוט ואם כן מה היה מספר המתנגדים, מה היו השיקולים, הסיבות וההנמקות לקבלת החלטת הדחייה בת 90 ימים מלדון בנושא וכיוצא ב.

¹ איתמר אייכנר, "נתניהו ליועמ"שית: "מי הציג להאג שנקים ועדה ממלכתית?" היא השיבה: "אתה", YNET (10.2.2025). <https://www.ynet.co.il/news/article/rk011n00ufye>

6. רק בדרך זו ניתן היה לבחון כמתחייב את סבירות החלטת דחיית המועד לדיון בנושא ב-90 יום, אשר משמעותה בפועל – דחיית הקמת וועדת חקירה ממלכתית לאלתר. החלטה זו נוגדת באופן מוחלט את האינטרס הציבורי, המחייב לחקור מיידית את קרות האירועים, נוכח הזמן הרב שכבר חלף והחשש ההולך וגובר לעצם היכולת להגיע לחקר האמת ככל שחולף הזמן וכן נוכח חוות דעתה הנחרצת של היועצת המשפטית לממשלה בנושא.

בפועל, כאמור, אפילו נספח 1 להודעת העדכון, אשר בגוף הודעת העדכון הוגדר באופן מטעה ביותר כ"העתק מפרוטוקול ישיבת הממשלה", אין בו כדי לשקף ולו במקצת את תוכנו של הדיון ואת השיקולים שעמדו ביסוד החלטת הדחייה.

7. העותרים יטענו כי לא להודעת עדכון לאקונית מסוג זה, בה רב הנסתר על הגלוי, כיוון בית המשפט הנכבד בהחלטתו, כאשר הורה למליאת הממשלה להתכנס ולקיים דיון בעניין נושא העתירות ולאחר מכן להגיש לו הודעה מעדכנת בעניין.

מטרת בית המשפט הנכבד בהחלטתו הייתה לבחון את אופן הפעלת שיקול הדעת השלטוני של מליאת ממשלת ישראל בקבלת ההחלטה בסוגיית הצורך בהקמת וועדת חקירה ממלכתית, ובכלל זה את השאלות הבאות: האם נשקלו כלל השיקולים, האם שיקולים אלו היו ענייניים, האם לא נשקלו שיקולים זרים ו/או שיקולים הנגועים באינטרסים אישיים וכיוצא בזאת, והכל בכדי לוודא כי ההחלטות המתקבלות בסוגייה כבדת המשקל שלפנינו, אשר האינטרס הציבורי הגלום בה הינו מהמעלה הראשונה, אינן נגועות בחוסר סבירות קיצוני.

ב. אי תקינות ההליך - נוכחות קצרה של ראש הממשלה תוך קביעת הנחיות מראש לסיכום הדיון

8. העותרים יטענו כי אף ללא פירוט השיקולים שעמדו ביסוד קבלת ההחלטה לדחיית מועד הדיון בצורך בהקמת וועדת חקירה ממלכתית ב-90 יום, יש לקבוע באופן וודאי כי החלטה זו נגועה בפגם מהותי היורד לשורשו של עניין ומשכך דינה בטלות.

זאת לנוכח המידע החשוב והמשמעותי שפורסם באמצעי התקשורת, (ראו ה"ש 1 לעיל), אשר ככל הנראה בכוונת מכוון לא קיבל כל ביטוי במסגרת הודעת העדכון שהגישו המשיבים 1-3 לבית המשפט הנכבד, **לפי ראש הממשלה יצא מהחזר באמצע הדיון והותיר את חברי מליאת הממשלה להמשיך ו"לדון" בנושא, תוך שמראש ומלכתחילה השאיר הנחייה מפורשת בכתב בידי מזכיר הממשלה המיועדת לכלל חברי מליאת הממשלה, לפיה בתום הדיון "יוחלט" כי "הממשלה תשוב ותידרש לנושא בעוד 90 יום".** "הנחיית" ראש הממשלה, שהוכתבה כאמור מראש וללא קשר לדיון שנערך לאחריה, הוקראה על ידי מזכיר הממשלה בפני כלל חברי מליאת הממשלה, וזו ההחלטה שהתקבלה (אסמכתא לכך ניתן למצוא בשתי השורות האחרונות של נספח 1 להודעת העדכון).

9. מכאן עולה כי **"החלטת" מליאת המשיבה 1, בדבר דחיית הנושא ב-90 יום, הוכתבה מלכתחילה, מראש ובכתב על ידי ראש הממשלה לכלל הנוכחים, ללא כל קשר לדיון שהתקיים לאחר מתן הנחייתו זו.** דברים אלו מעידים בבירור כי **לפנינו החלטה שרירותית שהוכתבה מראש ונכפתה על כלל הנוכחים על ידי אדם אחד, שהינו בעל עניין אישי-עוצמתי מהמעלה הראשונה בדחיית הקמתה של וועדת חקירה**

ממלכתית. לאור זאת ניתן לקבוע כי ההחלטה שהתקבלה במליאת הממשלה לא נבעה מסיעור המוחות של כלל חברי הממשלה, תוך הפעלת שיקול דעת שלטוני עצמאי ונטול פניות של כל אחד ואחת מהם, תוך שקילת כלל השיקולים הרלוונטיים הצריכים לעניין ותוך מתן משקל ראוי לכל אחד משיקולים אלו, כמתחייב על פי דין, אלא בפנינו שוב, החלטה של אדם אחד בלבד, בעל עניין אישי מובהק מהמעלה הראשונה למנוע הקמת וועדת חקירה ממלכתית, אשר מליאת הממשלה חתמה עליה כחותמת גומי.

10. לאור זאת מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי בשל הפגמים המהותיים היורדים לשורשו של עניין, שנפלו בהליך קבלת ההחלטה במליאת המשיבה 1, דין ההחלטה בטלות. בהתאם לכך מתבקש לדחות את בקשת המשיבים 1-3 להגשת הודעת עדכון נוספת מטעמם בעוד 90 יום ולקבוע כי בנסיבות המיוחדות של המקרה שלפנינו, הפעלת סמכות הממשלה על יסוד שיקולים ענייניים שניתן להם משקל ראוי בתוך מתחם הסבירות, מחייבת את התוצאה האחת והיחידה והיא - הקמתה של וועדת חקירה ממלכתית בדחיפות עליונה. קרי, כי סמכות הממשלה להקמת וועדת חקירה ממלכתית הופכת בנסיבות העניין שלפנינו לסמכות שבחובה (בהתאם לדברי כב' הש' זמיר בבג"ץ 2624/97, **ידיד רונאל, עו"ד נ' מדינת ישראל ואח'**, פ"ד נא(3) 71, וראו לעניין זה בסעיפים 174-176 לכתב העתירה דנן).

ג. החלטת המשיבים 1-3 נגועה בחוסר סבירות קיצוני ומשכך דינה בטלות

11. במסגרת הליך קבלת החלטת המשיבים 1-3 מיום 9.2.25 נפלו פגמים מהותיים קשים המחייבים את בטלות ההחלטה. הכל כפי שיפורט להלן.

11. אי שקילת עמדתה המשפטית של היועצת המשפטית לממשלה, ולחילופין מתן משקל זניח ביותר לעמדה שהציגה, וזאת בניגוד למתחייב על פי דין

12. ראשית, חברי מליאת הממשלה התעלמו התעלמות מוחלטת, בוטה ומופגנת, מהפרשנות המשפטית הנחרצת אותה שיקפה בפניהם היועצת המשפטית לממשלה. למותר לציין כי על פי הדין פרשנותה היא זו המחייבת את הרשות המבצעת כל עוד לא פסק בית משפט נכבד זה אחרת. כך, המשיבים 1-3 נמנעו באופן בוטה ומופגן מלשקול לגופו של עניין את הפרשנות המשפטית שהציגה היועצת המשפטית לממשלה, אשר שבה והבהירה לכלל חברי מליאת הממשלה, במסגרת הדיון בנושא, כי חלה עליהם חובה להורות על הקמת וועדת חקירה ממלכתית ולא על הקמת כל וועדה מסוג אחר, וכי הדבר חייב להיעשות באופן מיידי כעת. עוד הוסיפה היועצת המשפטית לממשלה והבהירה כי **"אם לא תעשו את זה – נטל ההוכחה הוא עליכם, תצטרכו להסביר למה לא עושים את זה"**². במובן זה הבהירה היועצת המשפטית לממשלה, הלכה למעשה, כי בנסיבות אירועי השבעה באוקטובר, סמכות הממשלה להקמת וועדה חקירה ממלכתית, אשר ברגיל הנה סמכות שברשות, הפכה לסמכות שחובה להפעילה ומכאן מתחייבת המסקנה כי יש להוציא צווים על תנאי במסגרת העתירה דנן, כך שנטל ההוכחה יעבור לכתפי הממשלה. בתגובה לכך, הטיח בה מזכיר הממשלה, יוסי פוקס, כי **"אפילו בג"ץ לא כתב בהחלטה שנטל**

² איתמר אייכנר היועמ"שית: הקימו ועדת חקירה ממלכתית עכשיו; נתניהו: "Unbelievable", YNET (9.2.2025).
<https://www.ynet.co.il/news/article/hjzvrqutyg>

ההוכחה הוא עלינו³. דבריו אלו של מזכיר הממשלה מוכיחים כי מתחייב להוציא צווים על תנאי כמבוקש בעתירה, לשם העברת נטל ההוכחה לכתפי הממשלה.

13. נזכיר כי עמדתה הברורה והנחרצת של היועצת המשפטית לממשלה בעניין זה הובאה בפני הממשלה כבר ביום 6.24.6, היינו לפני למעלה משמונה חודשים (וראו לעניין זה סעדים ד', ה' ו-ח' לעתירה וכן בסעיפים 144-145 לעתירה), כאשר שלחה לראש הממשלה את חוות דעתה, בה המבהירה והדגישה כבר אז במפורש כי "ועדת חקירה ממלכתית היא המנגנון החוקי המתאים לבחינת סוגיות בהיקף ובמידת החשיבות הלאומית של אירועי מלחמת חרבות ברזל". עוד הבהירה שם היועצת המשפטית לממשלה כי "ועדת חקירה ממלכתית היא האמצעי המיטבי להתמודדות עם הסיכונים הנוכחיים במישור המשפטי הבין-לאומי, אשר אם יתגשמו עלולים להוביל לפגיעה משמעותית באינטרסים של המדינה, וכמובן בראש הממשלה ובשר הביטחון באופן אישי. ייתכן שאף בגורמים נוספים. זאת, נוכח מאפייניו הייחודיים של מנגנון ועדת החקירה הממלכתית ובהם, בראש ובראשונה, הניתוק המלא מהרשות המבצעת".

בישיבת הממשלה הוסיפה המשיבה 4 והסבירה כי "מנגנון של ועדת חקירה ממשלתית לא מתאים לאירועי ה-7 באוקטובר. בדקנו, לא היה אירוע דומה בו השתמשו ועדת חקירה ממשלתית. אם לא מקיימים ועדת חקירה ממלכתית על מלחמת חרבות ברזל אנו מיייתרים את עניין ועדות החקירות הממלכתיות"⁴.

בהתייחס למרכיב הזמן בקבלת ההחלטה, הדגישה המשיבה 4 בחוות דעתה זו לפני למעלה משמונה חודשים את הדברים הבאים: "נוכח הדחיפות שבהתמודדות עם הסיכונים במישור הבין-לאומי, עמדתנו המקצועית היא שאין לעכב את ההחלטה על הקמת ועדת חקירה ממלכתית לחקר אירועי המלחמה, ויש להקימה בהקדם".

במשפט אחד הדגישה המשיבה 4 שלוש פעמים את סוגיית הדחיפות בקבלת ההחלטה ("נוכח הדחיפות", "אין לעכב", "יש להקימה בהקדם"), דבר המבסס בבירור כי לשיטתה של המשיבה 4, מרכיב הזמן הינו קריטי בהחלטת המשיבה 1. הדברים התחדדו ביתר שאת כאשר המשיבה 4 הביעה את עמדתה בישיבת הממשלה לפיה: "זה הדבר היחיד שיכול לעבוד וזה צריך לקרות עכשיו. בשלה העת כבר לפני חודשיים"⁵. מכאן עולה בבירור כי כל עיכוב נוסף של המשיבה 1 בהקמת ועדת החקירה הממלכתית מקימה חזקה לפיה ההחלטה נגועה בחוסר סבירות קיצונית.

14. יודגש כי על פי הפרסומים בתקשורת אודות התנהלות ישיבת מליאת הממשלה מיום 9.2.25, במהלך הישיבה הדף ראש הממשלה את דברי היועצת המשפטית לממשלה באופן בוטה ומבזה מבלי שדבריה נשקלו כלל ועיקר, כך למשל הגיב ראש הממשלה לאמירת היועצת המשפטית לממשלה לפיה יש להקים ועדת חקירה ממלכתית כעת באנגלית, באומרו: "Unbelievable"⁶. כפי שעולה מהפרסומים, כך גם זכו דברי היועצת המשפטית לממשלה ליחס מכפיר ומבזה מצד גורמים נוספים בממשלה.

כך למשל, כאשר ביקשה המשיבה 4 מהשרים לשכנע אותה בעמדתם כדי שתוכל לדעת איך לייצג את עמדתם במסגרת העתירה דנן, השיב לה מזכיר הממשלה, יוסי פוקס: "אבל את לא מייצגת אותנו, עו"ד

³ שירית אביטן כהן, "ישיבת הממשלה הסוערת: ציטוטים חדשים - והחלטה המסתמנת לגבי ועדת חקירה", ישראל היום (10.2.2025). <https://www.israelhayom.co.il/news/politics/article/17333649>

⁴ אנה ברסקי, "הממשלה החליטה לא להחליט: בעוד 90 יום ידונו שוב בוועדת חקירה ממלכתית", מעריב (10.2.2025). <https://www.maariv.co.il/news/politics/article-1171492>

⁵ ר' ה"ש 3 לעיל.

⁶ ר' ה"ש 2 לעיל.

ראבלו מייצג אותנו". כאשר המשיבה 4 השיבה כי: **"אבל זה עדיין ישפיע על העמדה שלי בבג"צ, בעמדה שאני מייצגת",** התפרץ כלפיה שר התקשורת, שלמה קרעי והטיח בה **"מה איכפת לנו מהעמדה שלך? פוקס, למה ראבלו לא פה? מה היא עושה פה בכלל?"**⁷.

שר האוצר, בצלאל סמוטריץ', הוסיף והטיח במשיבה 4: **"גלי, דעתך שווה לסימונה מדימונה או לחיה מתל אביב. או גלי בהרב-מיארה מאיפה?"**⁸ – ללמדנו כי עמדתה המשפטית והמחייבת של היועצת המשפטית לממשלה, לא רק שלא נשקלה כדבעי ע"י הממשלה, אלא זכתה ללעג כאילו לא מדובר במי שאמונה על פרשנות הדין.

גם שר החינוך, יואב קיש, תקף את היועצת המשפטית לממשלה ונטש את ישיבת הממשלה: **"את יועצת פוליטית ואופוזיציה לכל דבר ועניין, את חד צדדית לחלוטין, את מועלת בתפקידך! אין לי אמון בך!"**. שר הביטחון, חיים כץ, הטיח גם הוא ביועצת דברים קשים באומרו: **"זה משחק מכור. את יודעת טוב מאוד מה תהיה תוצאה של ועדת חקירה אם יקים אותה השופט עמית"**⁹. אמירתו של השר כץ משקפת את מערך השיקולים שעומד לנגד הממשלה בהחלטתה האם להקים וועדת חקירה ממלכתית או לא בעת הנוכחית ורובם ככולם נוגעים לשרידותה של הממשלה ולחששם של חברי הממשלה להימצא אשמים במחדלים שהתרחשו. הא ותו לא.

15. היועצת המשפטית לממשלה הוסיפה והדגישה את דבר התחייבותו של ראש הממשלה בפני בית הדין בהאג לפיה תוקם וועדת חקירה ממלכתית – התחייבות אותה הכחיש ראש הממשלה. כך השיבה המשיבה 4 לשאלתו של ראש הממשלה מדוע עמדתו של ראש השב"כ רלוונטית לעניין, והזכירה כי: **"הצגנו לבית הדין בהאג עמדה שאנחנו מתכוונים להקים ועדה ממלכתית, אנחנו לא יכולים לחזור בנו".** ראש הממשלה התכחש לכך וטען: **"מי אישר את זה?"**, והמשיבה 4 השיבה: **"אתה אדוני"**¹⁰.

16. העותרים יטענו כי תיאור העובדות באשר לאופן בו התייחסו חברי מליאת המשיבה 1 לפרשנותה הנחרצת, הברורה והחד משמעית של המשיבה 4 של הדין, בנוגע לחובתם להורות על הקמת וועדת חקירה ממלכתית לאלתר, מובילה בהכרח למסקנה המתחייבת לפיה המשיבים 1-3 נמנעו מלשקול, ולא כל שכן מלהפנים ולפעול בהתאם לפרשנות המשפטית שהציגה בפניהם המשיבה 4.

לעניין זה חשוב להזכיר את מושכלות היסוד - כפי שחזר והדגיש בית משפט נכבד זה אך לאחרונה, פה אחד בהרכב של תשעה שופטים, במסגרת פסק דינו בעניין חובת גיוסם של תלמידי הישיבות, בבג"ץ 6198/23, **התנועה למען איכות השלטון ואח' נ' שר הבטחון**, (25.06.2024), היועצת המשפטית לממשלה היא הפרשנית המוסמכת של הדין כלפי הרשות המבצעת. **כל עוד לא פסק בית המשפט אחרת, פירושה את הדין משקף את המצב המשפטי - הקיים והמצוי - ופירושה זה מחייב את הרשות המבצעת.**

17. לאור זאת יטענו העותרים כי הימנעות חברי מליאת המשיבה 1 מלאמץ את פרשנותה המשפטית של המשיבה 4 בנוגע לחובתם להקמת וועדת חקירה ממלכתית לאלתר, ולא כל שכן התעלמותם והימנעותם

⁷ ר' הי"ש 3 לעיל.

⁸ ר' הי"ש 1 לעיל.

⁹ שם.

¹⁰ שם.

המוחלטת של חברי מליאת המשיבה 1 משקילה מושכלת, עניינית, מעמיקה ומקיפה, בלב פתוח ובנפש חפצה, של דברי פרשנותה של היועצת המשפטית לממשלה, אשר מתוקף תפקידה הבהירה בפניהם את הדין בעניין הנדון, מחייבת את המסקנה לפיה החלטת המשיבה 1 לדחות את המשך דיון מליאת הממשלה בנושא הקמת וועדת חקירה ממלכתית ב-90 ימים נוספים, ולהימנע מהקמת ועדת חקירה ממלכתית לאלתר, הינה החלטה המנוגדת לדין ומשכך דינה בטלות.

2. הימנעות מכוונת משקילת עמדת ראש השב"כ

18. חברי המשיבה 1 סרבו להתיר לראש השב"כ, רונן בר, להופיע בפני מליאת הממשלה ולהשמיע את דבריו בעניין הצורך הדחוף בהקמת וועדת חקירה ממלכתית. ראש הממשלה אף סרב לכך שעמדתו הכתובה של ראש השב"כ בעניין זה תוצג בפני חברי הממשלה. כאשר המשיבה 4 שאלה מדוע עמדתו הכתובה של ראש השב"כ לא הופצה לעיונם של חברי הממשלה, הגיב ראש הממשלה בחריפות ובזעם תוך שהוא דופק על השולחן באומרו כי: **"מדובר בפקיד, מה הוא קשור להחלטה על ועדת חקירה ממלכתית?"**. עוד הוסיף ואמר כי: **"זה ממש אבסורד. באיזו סמכות הוא מביע עמדה מבלי שהתבקש, ומבלי שזה קשור אליו בכלל"**.¹¹

19. התעלמות זו של ראש הממשלה מעמדות גורמי המקצוע, אשר מבקשים להתריע ולהזהיר בפניו מפני הבאות, מזכירה בהכרח את האירוע הצרוב בזיכרוננו היטב, מאותם ימים אפלים טרום השבעה באוקטובר, כאשר ערב חקיקת התיקון לחוק-יסוד: השפיטה, בעניין ביטול עילת הסבירות, ביקשו גורמי צבא בכירים לפגוש את ראש הממשלה בכדי להתריע בפניו בנוגע לסכנות הקשות הטמונות בקידום חקיקתו, והוא סרב לפגוש ולשמוע אותם.

20. על פי הפרסומים, ביקש ראש השב"כ להשמיע את עמדתו, לפיה נחוצה הקמת ועדת חקירה ממלכתית לאירועי השבעה באוקטובר, לאור הטענות והקונספירציות ההולכות ומתפתחות בנוגע לטבח. לדבריו, העובדה שוועדת חקירה ממלכתית לא קמה עד כה, משמשת כר פורה לטענות שקריות בנוגע לטבח. לפי פרסומים בתקשורת, גורמים המצויים בחוות הדעת של ראש השב"כ מסבירים כי הוא סבור שהדרך היחידה להשיב ולחזק את אמון הציבור בשב"כ היא רק באמצעות ועדת חקירה אובייקטיבית המתפקדת כמו בית משפט ואוספת ומנתחת עדויות באופן עצמאי, לעומת ועדת חקירה ממשלתית שלא תזכה לאמון ציבורי נרחב.

עוד פורסם בתקשורת, כי מקור בכיר בשב"כ שמצוי בפרטי חוות הדעת, ציין כי "ראש השב"כ בר רואה את תפקידו כמי שממלא את עקרונות 'חוק השב"כ', שהוא בראש ובראשונה 'שמירה על הדמוקרטיה'. לכן אמון הציבור מחייב הסרה לצמיתות של תיאוריות קונספירציה שנכרכו סביב תפקוד שב"כ ערב פריצת המתקפה על ישראל"¹².

חשוב להדגיש כי לצד סירובם הנחרץ של חברי המשיבה 1 להציג את עמדתו של גורם כה בכיר האמון על בטחון המדינה, הוא ראש השב"כ, בחרו חברי המשיבה 1 להציג חוות דעת מגמתית ומכוונת למניעת

¹¹ קובי רוזן, "נתניהו זעם על ראש השב"כ, דפק על השולחן ואמר 'הוא פקיד'", **כיכר השבת** (9.2.2025).

<https://www.kikar.co.il/political-news/netanyahu-shin-bet-chief-conflict>

¹² טובה צימוקי, "להסיר קונספירציות": העמדה של ראש השב"כ על ועדה ממלכתית, וההערכה - עוד יצטרפו", **ynet** (10.2.2025). <https://www.ynet.co.il/news/article/hjq8brwykl>

הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית מטעם התנועה למשילות ודמוקרטיה¹³. עובדה זו מלמדת בבירור כי מליאת הממשלה לא קיבלה את החלטתה לאחר שקילת כלל השיקולים הצריכים לעניין, תוך מתן המשקל הראוי לכל אחד מהשיקולים, והכל בלב פתוח ובנפש חפצה כמתחייב על פי דין, אלא כיוונה מראש, באופן מגמתי ומתוכנן, את ההחלטה שקיבלה.

21. העותרים יטענו כי הימנעות חברי המשיבה 1 משקילת עמדתו המקצועית של ראש השב"כ מהווה פגם מהותי היורד לשורשו של עניין בהליך קבלת ההחלטה, המחייב התערבות שיפוטית.

3.3. שיקולים פסולים וזרים בקבלת ההחלטה, שמטרתם "להגן" על ראש הממשלה מפני תוצאות החקירה

22. על פי פרסום של העיתונאי מיכאל שמש, גורמים מקורבים לראש הממשלה תדרכו את שרי הממשלה נגד הקמת ועדת חקירה ממלכתית, ואמרו כי ועדת חקירה ממלכתית תנסה "להפיל" את כל האחריות למחדל על ראש הממשלה, ולכן המסר המנחה לשרים הוא "לא נאפשר כיפה אדומה לראש הממשלה". במילים אחרות: לא נאפשר הקמת ועדה שעלולה להטיל אחריות ואשם לאירועים על ראש הממשלה. במקום זאת, על פי הפרסום, מדברים על רצון להקים ועדה שתיבחר על ידי פוליטיקאים בהמשך¹⁴.

23. העותרים יטענו כי דברים אלו מבססים היטב את המסקנה לפיה השיקולים להימנעות מהקמת ועדת חקירה ממלכתית אינם ענייניים כלל וכלל, אלא שיקולים זרים, אישיים ופסולים, שמטרתם למנוע את העברת השליטה על חקר האירועים ועל הסקת המסקנות לגביהם מממשלת ישראל לידי גורם ניטרלי.

24. יודגש כי כאשר זו המוטיבציה העומדת מאחורי המאמץ העצום למנוע הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית (בניגוד לרצונו הברור של רוב רובו של הציבור בישראל, כפי שעולה במפורש, בין היתר מסקר שנערך ע"י העותרת 1 בין התאריכים 21.11-28.11.2024, בו עלה כי 69% מהציבור תומכים בהקמת ועדת חקירה ממלכתית בראש שופט עליון¹⁵). תוצאות דומות עלו בסקר שפורסם ביום 22.11.24 בחדשות 12, כאשר פורסם כי 79% מהציבור תומך בהקמת ועדת חקירה ממלכתית¹⁶), הרי שהסכנה בכריכת הקמתה של ועדת חקירה בעצם סיום מלחמה הינה חמורה שבעתיים. זאת משום שבמצב דברים זה לעולם תשאף הממשלה להמשיך את המלחמה, תוך סיכון, הפקרה ואובדן חיי אדם, והכל בכדי לא להגיע ליום בו תידרש להקים את ועדת חקירה "מסוג כלשהו", כלשון הודעת העדכון.

25. נוסף ונדגיש כי אחת הסיבות המרכזיות למאמצי המשיבים 1-3 לדחות את המשך הדיון בהקמת ועדת חקירה ממלכתית וכל שיתאפשר להם, כפי שהוחלט ביום 9.2.25, נובעת, בין היתר, לשם קידום יוזמת החקיקה להקמת ועדת חקירה פוליטית, כפי שמשקף מהצעת החוק שהגיש ח"כ אריאל קלנר. על פי הצעת חוק זו תוקם ועדת חקירה אשר תהיה מורכבת מנציגים פוליטיים והיא תהיה היחידה שמוסמכת לחקור את כשלי השבעה באוקטובר. עוד נקבע בהצעת החוק כי כל ועדה אחרת תהיה מנועה מלחקור אירועים אלה, לרבות ועדת חקירה ממלכתית. בהצעת החוק מוצע כי במקום ועדה בראשות שופט,

¹³ נדב אלימלך, "נתניהו על ראש השב"כ: איך מביע עמדה שלא בסמכותו?", **i24** (9.2.2025).

¹⁴ מיכאל שמש, דיווח במערכת טלגרם מיום 9.2.2025. t.me/MichaelShemesh/25445

¹⁵ <https://zulat.org.il/2024/12/11/%D7%A1%D7%A7%D7%A8-%D7%A0%D7%95%D7%91%D7%9E%D7%91%D7%A8-2024-%D7%A8%D7%95%D7%91-%D7%A6%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A8%D7%99-%D7%9E%D7%95%D7%97%D7%A5-%D7%9C%D7%94%D7%A7%D7%9E%D7%AA-%D7%95%D7%A2%D7%93%D7%AA>

¹⁶ דני קושמרו, "קר "אולפן שישי": יותר ממחצית מהציבור הישראלי תומך בהפסקת המלחמה בלבנון, כרבע מתנגדים", **N12** (22.11.2025).

כמקובל היום בחוק, תוקם ועדה שתורכב מנציג קואליציה ואופוזיציה, ויחד עם גורמים נוספים - בהם דמויות ביטחוניות מוכרות - יחקרו את הכשלים¹⁷.

26. העותרים יטענו כי חקיקה מסוג זה, לשינוי מתווה חקירת האירועים שלפנינו, הינה כלשעצמה פעולה בלתי חוקתית, שכן היא נועדה לשנות את כללי המשחק תוך כדי המשחק, וזאת על ידי גורם אשר הוא עצמו אמור להיחקר על ידי הוועדה. ברי כי אין ליתן לחברי הממשלה ובראשם לראש הממשלה, אשר אמורים להיחקר בוועדה, לקבוע מי יהיה הגורם אשר יחקור אותם בהתאם להעדפותיה. לפיכך לפנינו הליך חקיקה שיסודו בניגוד עניינים, בשיקולים זרים, בחוסר תום לב ותוך פגיעה קשה ביותר באינטרס הציבורי. אשר על כן מתחייב כי בית המשפט הנכבד יגדע את הדברים בעודם באיבם וימנע את הדבר, כבר עתה לאלתר, וזאת באמצעות דחיית בקשת המשיבים 1-3 למתן ארכה בת 90 ימים נוספים ובקביעתו המפורשת כי רק וועדת חקירה ממלכתית היא שתקום לחקר האירועים, בהתאם לעמדה הנחרצת שהציגה היועצת המשפטית לממשלה בחוות דעתה בפני מליאת המשיבה 1.

יתרה מכך, ככל שבית המשפט הנכבד לא יגדע כעת, באופן מיידי, את ניסיונות המשיבה 1 לדחות עד אין קץ את ה"דיון" בהקמת ועדת חקירה ממלכתית, דבר לא ימנע ממליאת הממשלה לשוב ולדחות שוב ושוב את ה"דיון" בנושא, שוב ללא שקיפות, ללא הנמקה עניינית ותוך זילות מוחלטת של ההחלטה השיפוטית אשר הורתה לה במפורש לעשות כן במסגרת 60 ימים ולא יותר.

ד. דחיית טענת המשיבים 1-3 לפיה בשל "מצב המלחמה" אין להקים ועדה "מסוג כלשהו"

27. בהודעת העדכון מציין ב"כ המשיבים 1-3 כי "נמסר לח"מ ממזכיר הממשלה, כי רוב מוחלט של חברי הממשלה סברו שטרם בשלה השעה להקים ועדה מסוג כלשהו, וזאת, בין השאר, בשל מצב המלחמה בו אנו עדיין מצויים".

ראשית יצוין כי לדברים אלו אין כל ביטוי בנספח 1 להודעת העדכון. נספח זה, אשר, כאמור, הוגדר באופן מטעה על ידי ב"כ המשיבים 1-3 כ"פרוטוקול", אינו מפרט דבר וחצי דבר בנושא זה. בגוף ההחלטה (נספח 1) אין כל התייחסות לתוכן או לרוב בו הוחלטו הדברים. כאמור, נכתבו רק המילים "מניין קולות" וזאת אף מבלי שצורף תצהיר מטעם מזכיר הממשלה לאישוש הטענה כי רוב מוחלט של חברי הממשלה סברו כך.

28. לגופם של הדברים, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות מכל וכל את טענת המשיבים 1-3, לפיה כל עוד נמשך "מצב המלחמה בו אנו מצויים" אין להקים "ועדה מסוג כלשהו", כלשונם, ומשכך, כנטען בהודעת העדכון מטעמם, יש לחקור את אירועי ה-7 באוקטובר "לאחר סיום המלחמה".

העותרים יטענו כי המדובר בטענה מופרכת, נטולת כל יסוד וחסרת הצדקה עניינית כלשהי.

¹⁷ מורן אזולאי, רועי רובינשטיין "תמו החיפושים: נמצא הח"כ שיגיש את חוק ועדת החקירה הפוליטית", YNET (2.12.24), <https://www.ynet.co.il/news/article/rjnn1rq7kg>

אין מקום לקשור בין הצורך הדחוף בחקירת האירועים, התהליכים והכשלים אשר הובילו להתרחשות הטבח הנורא בשבעה באוקטובר, ובחקירת כלל האירועים, המחדלים והכשלים שאירעו באותו יום נורא וכן במהלך מלחמת 'חרבות ברזל', לבין קיומו או אי קיומו של "מצב מלחמה" (אשר אף קיים ספק אם כך מוגדר מצב הדברים היום), וזאת מהנימוקים שיפורטו להלן.

א. כפי שפורט בסעיף 171 לכתב העתירה, במישור העקרוני, אף אילו היינו ב"עיצומה של מלחמה עצימה" לא היה בכך כדי למנוע או לעכב את הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית. מסקנה זו נלמדת בבירור ממקרי העבר, בהם קיומה של מלחמה עצימה לא מנעה קבלת החלטותיהן של ממשלות ישראל להקמת ועדות חקירה ממלכתיות. לפיכך, ומכח קל וחומר, לא כל שכן נכון הדבר כעת, בנסיבות שלפנינו, כאשר בוודאי לא מתנהלת מלחמה עצימה וספק אם בכלל מתנהלת מלחמה, עת אנו מצויים בהפסקת אש הן מול חיזבאללה בצפון והן מול החמאס בעזה.

בהתייחס למקרי עבר - בזמן מלחמת יום הכיפורים, הוקמה ביום 18.11.1973 ועדת החקירה הממלכתית לעניין מלחמת יום כיפור (ועדת אגרנט). אמנם החלטת הממשלה דאז התקבלה לאחר הכרזת מועצת הביטחון של האו"ם על הפסקת האש ביום 24.10.73, אולם בתוך כך המשיכה הלחימה בחזית הסורית עד להסכם הפרדת הכוחות למעלה מחצי שנה לאחר מכן, ביום 31.5.1974. באופן דומה, בעיצומה של מלחמת לבנון הראשונה וכשבועיים ימים אחרי טבח סברה ושתילה, החליטה ממשלת ישראל, ביום 28.9.1982, על הקמת ועדת חקירה ממלכתית לחקירת האירועים במחנות הפליטים בבירות, זאת עוד בטרם הסתיימה הלחימה האקטיבית בלבנון.

ב. קבלת הטענה לפיה מצב מלחמה מהווה הצדקה לגיטימית לאי הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית, תיצור תמריץ למצבי ניגוד עניינים אצל ראש הממשלה וחברי ממשלתו בהחלטות בניהול מלחמה, כאשר בשל אינטרסים אישיים הנובעים מהחשש לחקירה יסודית ונטולת פניות שתתבצע על ידי ועדת חקירה ממלכתית ועשויה למצוא אותם אחראים ואשמים במעשים ובמחדלים שלטוניים, הם עלולים לקבל החלטות בדבר המשך מלחמה בניגוד לאינטרס הציבורי, וזאת אף למשך שנים ארוכות, והכל במטרה למנוע עד בלי די את הפקת הלקחים והסקת המסקנות המתחייבות ממעשיהם ומחדליהם. אשר על כן, **עצם ההכרה בהימשכותה של מלחמה כעילה למניעת חקירה על ידי ועדת חקירה ממלכתית נוגדת את האינטרס הציבורי**, באופן ההופך את ההחלטה המבוססת על שיקול זה להחלטה הנגועה בחוסר סבירות קיצוני.

ג. כידוע, גורמי הצבא, אשר הם המצויים בפועל בלחימה, מצאו לנכון להתחיל לפני זמן רב בחקירת אירועי השבעה באוקטובר ואף הספיקו לפני למעלה מששה חודשים, ביום 11.7.24, להוציא לפועל את התחקיר הצה"לי בקשר להתנהלות הצבא במהלך השבת השחורה ובימים שלאחריו (כמפורט בהרחבה בסעיף 21 לכתב העתירה). עובדה זו מחייבת את המסקנה לפיה אין בקיומה של לחימה כדי לדחות או למנוע חקירתם של האירועים. לפיכך ומכח קל וחומר, מסקנה זו נכונה שבעתיים בעת הזו, כאשר אין אנו מצויים בלחימה ולא כל שכן בהתייחס לנחקרים הנמנים על הדרג המדיני, אשר כלל אינם עוסקים בלחימה בפועל, לא כעת ולא בכלל.

יתר על כן, ללא וועדת חקירה ממלכתית, אשר תבחן באופן האובייקטיבי והמקצועי ביותר את התנהלותו של הדרג הבטחוני והצבאי בכל הנוגע לאירועי השבעה באוקטובר ולניהול מלחמה "חרבות ברזל", הרי שהמשך ניהולה של המלחמה על ידי אותם גורמים עלולה לסכן את ביטחון המדינה.

יתרה מכך, עיון בסדר היום של הממשלה מלמד כי חברי הממשלה משקיעים את תעצומות זמנם ותשומת לבם בקידום החוקים לשינויים במערכת המשפט, בפגיעה בגורמי אכיפת החוק ובפגיעה בתקשורת החופשית במדינת ישראל במלוא המרץ והעוצמה, וזאת ללא כל קשר לקיומה או אי קיומה של מלחמה. לפיכך, ברי כי אין במצב מלחמה, ככל שאנו אכן מצויים בו, כדי למנוע את מתן ההוראה השיפוטית המתבקשת לפיה על חברי המשיבה 1 להשקיע את משאבי הזמן ותשומת הלב לשם קידום חקירת האירועים העוצמתיים וחסרי התקדים נשוא החקירה הממלכתית המתחייבת. אשר על כן בנסיבות הנוכחיות, אין לחברי הממשלה כל הצדקה, שלא לומר תרוץ, למנוע את קבלת ההחלטה הדחופה האחת והיחידה המתחייבת - והיא הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית אשר תחל מיידית בעבודתה, ויפה הייתה שעה (או למען הדיוק - שנה) קודם.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא ללא כל דיחוי נוסף את הצווים על תנאי המבוקשים בסעיף א', ובסעיפים ג' עד ו' לעתירה, ובהתאם לזאת לקבוע, בין היתר, את הדברים הבאים:

א. כי החלטת המשיבים 1-3, בתום הדיון שהתקיים ביום 9.2.25, להימנע מקבלת החלטה בדבר הקמת ועדת חקירה ממלכתית לבחינת מכלול האירועים, התהליכים והכשלים אשר הובילו לאסון הכבד ביותר שאירע למדינת ישראל, הינה החלטה הנגועה בחוסר סבירות קיצוני ועל כן דינה בטלות.

ב. כי החלטת הממשלה שלא לפעול בהתאם לחוות דעת היועצת המשפטית לממשלה, הן זו שניתנה ביום 6.6.24, בה קבעה כי "אין לעכב את ההחלטה על הקמת ועדת חקירה ממלכתית לחקר אירועי המלחמה, ויש להקימה בהקדם", ולא כל שכן זו שניתנה על ידי היועצת המשפטית לממשלה במהלך הדיון שנערך במליאת הממשלה ביום 9.2.25 בעניין זה, כאמור לעיל, הינה החלטה המנוגדת לדין ומשכך דינה בטלות.

ג. כי על המשיבה 1 לקבל לאלתר, וללא כל דיחוי נוסף, החלטה על הקמת ועדת חקירה ממלכתית, אשר תחקור את מכלול האירועים, התהליכים והכשלים אשר הובילו לאסון הכבד ביותר שאירע למדינת ישראל במתקפת הפתע בשבעה באוקטובר 2023 וכן את אירועי מלחמת 'חרבות ברזל', בהתאם לסמכותה לפי סעיף 1 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1969.

קמילה אביגיל מיכמן, עו"ד

ב"כ העותרים

דפנה הולץ-לכנר, עו"ד

ב"כ העותרים

היום, 18 בפברואר 2025